

DRAGOCENI NAUKI ZADNJIH VOLITEV

Razkrojevalci sloge narodnih manjšin

Zloraba vere v politične namene - Iz Rima trkljajo - milijoni

Volitve 27. maja pojdejo v zgodovino tudi zaradi tega, ker so z žarko lučjo osvetlile svetu politiko, ki jo demokristjanska Italija vodi do prebivalstva tuje narodnosti v obmejnih krajih.

Najbolj otipljiv primer nam nudi poleg Tržaškega ozemlja južno Tirolsko. Nemška manjšina v ondotni deželi je od nekdanj slovele v Italiji in inozemstvu kot ljudstvo izredne narodne sloge in discipline.

Ko so južni Tirolci prišli po prvi svetovni vojni pod Italijo, so bili kakor ostalo prebivalstvo sosedne Avstrije politično razdeljeni v različne stranke: v kršč. socialce, ki so predstavljali veliko večino, v liberalno svobodomiselnost meščanstvo in v marksistične socialne demokrate. Pod pritiskom prebujajočega se fašizma in njegovih nasilstev so pa začela nasprotja med strankami kaj kmalu ginevati, dokler niso v nekaj letih popolnoma zginila.

Naskok fašističnih raznarodovalcev, ki je prihrumel v deželo, je naletel na strnjen odpor ogroženega ljudstva. Južnotirolski Nemci so najprej ustanovili nekak nadstrankarski Narodni svet in čim številnejši in težji so bili udarci, ki so padali na prebivalstvo, tem bolj se je narodna sloga poglobljala in utrjevala. Končni razvoj je privedel do tega, da si je manjšina ustanovila eno samo politično organizacijo.

Ta edinstvo je ostala do današnjih dni živa in neporušna: vsi pripadniki manjšine so povezani in združeni v Južnotirolski ljudski stranki, ki je šla v zadnji volilni boj pod znakom Edelweissa ali Planike.

KAKO ZRUŠITI ALI PREPREČITI EDINOST

Povojna doba je torej našla slovensko in nemško manjšino v popolnoma različnem položaju. Nemci so bili politično složni in enotni, Slovenci razdeljeni v številne nasprotne si stranke. Najvišje narodne koristi so zahtevale od južnih Tirolcev, da svojo edinstvo ohranijo, iste življenjske koristi so nalagale ogroženim Slovincem, da si prepotrebno edinstvo šele ustvarijo.

Pri nas ni šlo za to, da Slovenci razpuste obstoječe stranke ter jih prelijejo v eno samo politično organizacijo. To ni bilo niti izvedljivo niti potrebno. Zadostovalo bi bilo, da se Slovenci kljub vsem razlikam v ideologiji združijo v obrambi svojih skupnih narodnih in človeških pravic ter ustanove nekak Narodni svet.

Toda notranja sloga manjšin, pa naj se pojavlja v katerikoli obliki, je bila raznarodovalcem trn v peti. Predobro so se nam-

reč zavedali, da je najlažje streti in potujčiti narode, ki so neozdravljivo razklani in žive v stalnih zdražbah.

V naših krajih je bilo torej nujno potrebno preprečiti, da se sprti Slovenci kakorkoli in v čemerkoli sporazumejo. Na zadnjem občnem zboru Kršč. demokracije v Trstu smo slišali, da je to nekakša »zgodovinska naloga« italijanskih katoliških politikov. Na zboru so iz ust naših laških bratov v Kristusu padle neprevidevne besede, ki si jih mora vsak Slovenec globoko vtisniti v spomin: »Nepopravljiva napaka bi bila, če bi mi ne preprečili ustanovitve velike in enotne slovenske fronte...»

Pri tej priložnosti je govornik Botteri označil kot najbolj odločne nasprotnike narodnoobrambene skupnosti slovenskega ljudstva voditelje tako imenovane »Slov. Kat. skupnosti.« Pred vso javnostjo jim je vtisnil na čelo pečat, na katerega nimajo prav nobenega razloga biti ponosni.

Med Slovenci je treba potemtakem narodno slogo »preprečiti«, na južnem Tirolskem, kjer je že uresničena, pa porušiti.

PREDRZNO SKLICEVANJE NA KRŠČANSKA NAČELA

In res beremo v glasilu Južnotirolske ljudske stranke Dolomiten, kako se ondotni laški nacionalisti z demokristjani na čelu na vse kriplje trudijo, da bi izpodkopali narodno edinstvo Nemcev.

V Brixenu, edinem mestnem središču de-

žele, kjer tuji priseljenci niso še uspeli potisniti domačinov v manjšino, so Nemci doslej vedno nastopali proti doseljencem na enotni listi. Pri teh volitvah se je pa prvič v zgodovini južnega Tirola primerilo, da so se v težko ogroženem mestu nemške vrste razcepile.

Razkolnik, neki odvetnik dr. Dander, je proti združenim rojakom postavil lastno listo pod značko Beli stolp. Zato je bil sicer s svojimi kandidati vred nemudoma izključen iz stranke, toda s svojim razdiralnim delom je vendarle precej škodoval svojemu narodu. Južnotirolska ljudska stranka, ki je imela doslej v Brixenu 18 svetovalcev, jih bo imela v bodoče od vseh 30 le 15. Zgubila je potemtakem absolutno večino in s tem dosedanje popolno oblast nad mestno upravo. Najznačilnejše pa je, da je Dander prišel do svojih 5 sedežev le s pomočjo — italijanskih volivcev.

Kako opravičuje odpadnik svoje ravnanje? Trdi, da Južnotirolska ljudska stranka, v kateri je združena vsa duhovščina dežele in katero podpirajo vse nemške katoliške organizacije, ni dovolj katoliška. Preveč je nacionalistična, preveč protitalijanska! Njena dolžnost bi bila, da tesno sodeluje z italijanskimi katoličani, to se pravi s tistimi demokristjani, ki brez usmiljenja kolonizirajo in potujčujejo Južno Tirolsko.

Kolika predrznost slabiti borbo na smrt in življenje lastnega naroda z verskimi razlogi!

Komunist naj bi zastopal tudi katolike

Odpadniki že vedo, kaj delajo. Verne katoličane sumničijo, da so pomagači in »sopotniki« komunistov in — pomislite na Južnem Tirolskem! — celo, da so titovci. Malovestni gospodje se predobro zavedajo, kako taka natolcevanja lahko učinkovito vplivajo na preproste, globoko verne množice Tirolcev.

Ko človek to sliši, se mu zares zdi, kakor da bere neko tukajšnje naše časopisje.

To zlonamerno in ošabno sklicevanje na krščanska načela v namene gole politične taktike je prisililo južnotirolski katoliški dnevnik Dolomiten, da je priobčil čez tri stolpce ogorčen članek pod naslovom: »Proti zlorabi vere v volilni borbi.«

Javni protest je bil tembolj opravičen, ker demokristjani, ti najbolj goreči pomagači odpadnikov, pogostoma sami najmanj spoštujejo načela, ki jih tako toplo polagajo na srce katoliškim pripadnikom ogroženih narodnih manjšin.

Pri zadnjih volitvah v rimski senat so demokristjani v Bocnu hoteli za vsako ceno odvzeti nemškemu katolikom en mandat. Zato so pozvali vse laške stranke — od fašistov do komunistov — naj se strnejo na enotni protimanjšinski listi. Da bi laže uspeli, so predlagali, naj bi bil skupni narodni kandidat Italijanov tamkajšnji voditelj komunistov g. Schettini-Bettini. Ateistični komunist naj bi potemtakem zastopal v rimskem senatu tudi italijanske katolike ter tam če treba branil njihove verske koristi! Samo osebni poštenosti Schettini-Bettinija, ki je protimanjšinski predlog demokristjanov odločno odklonil, se imajo nemški katoliki zahvaliti, da ni njihov sedež v senatu prešel na laške komuniste.

JAVNO VPRAŠANJE NA PREDSEDNIKA SEGNJA

Taisti pobožni demokristjani seve v isti sapi ostro opominjajo katolike narodnih

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

NOVE VOLITVE SO NA VIDIKU

Osrednje vodstvo Kršč. demokracije v Rimu je sklenilo, da se ne bo stranka pri sestavi občinskih odborov nikjer v državi vezala niti z levico niti z desnico. Ta sklep velja tudi za Trst.

V našem mestu ne bo torej iskala pomoči niti pri komunistih in Nennijevih socialistih niti pri novofašistih in monarhistih. Ker so pa dosedanje vladne skupine dobile pri teh volitvah od 60 svetovalcev le 27, je zagazil Bartoli v brezizhoden položaj. Kako naj s svojo manjšino izvoli občinski odbor in vodi mestno upravo?

Povrhu so njegovi dosednji zavezniki Saragatovi socialni demokratje postavili zahtevo, da je treba v bodoče sodelovati z Nennijevimi socialisti, sicer da ne morejo več podpirati Bartolija. Temu so pa odločno nasprotni ne le demokristjani, temveč tudi liberalci in drugi desničarji.

Iz tega vidimo, da bo demokristjanom nemogoče sestaviti občinski odbor in da bo dr. Palamara najbrž postavil na čelo tržaške mestne uprave vladnega komisarja. Po zakonu je pa delovanje komisarja dovoljeno samo za določen čas, nakar je treba razpisati nove volitve. Ni izključeno, da bodo tržaški meščani že v nekaj mesecih iznova klicani na volišča.

PADEC VJAČESLAVA MOLOTOVA

Dolgoletni predsednik vlade in zunanji minister Sovjetske zveze Molotov je nekaj ur pred prihodom maršala Tita v Moskvo — odstopil. Vodstvo ruske zunanje politike je namesto njega prevzel urednik Pravde Dimitrij Šepilov.

Molotov je bil najzaupnejši sodelavec pokojnega Stalina in zvest izvrševalec njegove zgrešene zunanje politike. Skupno s Stalinom je vodil tudi brezobzirno borbo zoper Tita z očitnim namenom, da ga uniči.

Uradno sovjetsko glasilo Komunist je za voljo tega Molotova še pred nedavnim odkrito grajalo in Molotov je zatem javno priznal in obžaloval svoje »zmote.« Menil je, da je s tem vse pobotano in niti zdaleč ni imel namena se umakniti. Uredniku Šepilovu samemu se pa še pred nekaj dnevi ni sanjalo, da postane naslednik Molotova v zunanjem ministertvu. To se vidi že po tem, da je Šepilov prosil tik pred Titovim prihodom vizo na svoj potni list, ker je hotel iti z ženo na odmor v Egipt.

Zdi se, da se je nenadna sprememba izvršila na zahtevo maršala Tita, ki bržkone ni maral razpravljati o novih rusko-jugoslovanskih odnosih v prisotnosti Molotova. Svetovno časopisje sodi, da je s padcem nekdanjega mogočnega Molotova dobil Tito največje zadoščenje, ki ga je mogel pričakovati.

Toda Molotov je kot pravi diplomat sprejel udarec iz velikim zunanjim miškom. V Moskvi so ga videli, kako se ves nasmejan šali z Edvardom Kardeljem.

Najbrž je vesel, da jo je tako poceni skupil, zakaj pod Stalinom bi se bil gotovo tresel za svojo glavo.

TITOV BIVANJE V RUSIJI

Predsednika jugoslovanske republike so sprejeli v Moskvi, kakor je bilo pričakovati, z velikimi častmi. Prve dni ni imel političnih razgovorov, temveč si ogledoval mesto. Naenkrat se je pojavil s Hruščevom in drugimi sovjetskimi voditelji na ulici ter se pomešal med ljudi. Moskovčani, ki niso bili že desetletja takih reči vajeni, so se čudili ter se v velikem številu zgrinjali okoli državnikov. Tito je šel s Hruščevom tudi na sladoled v neko ljudsko kavarno.

Obiskal je tudi razkošno grobnico ali mavzolej na Rdečem trgu, kjer ležita pod steklom balzamirani trupli Lenina in Stalina. Njuna obraza sta razsvetljena z rdečkasto lučjo. Tito je prinesel s seboj venec samo za Lenina. Pravijo, da se pred Stalinovo stekleno krsto niti ustavil ni.

Politični razgovori s sovjetskimi voditelji so se začeli v torek. Na dnevnem redu so bile tele točke: odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo, zedinjenje Nemčije in splošno razoroževanje. Sklenili niso pa še nič. Pogajanja so prekinili za 14 dni, ker bo medtem Tito s spremstvom potoval po raznih krajih Sovjetske zveze.

VELEVAŽNA ODKRITJA

Ameriško zunanje ministertvo je te dni objavilo na 58 straneh celotno besedilo govora, ki ga je 24. februarja imel na zadnjem obnem zboru boljševikov v Moskvi Nikita Hruščev zoper Stalina.

Iz besedila nismo zvedeli nič bistveno novega razen tega, da je bil Stalin sklenil spravi s poti tudi Molotova in Mikojana. Rusiji je grozila nova krvava »čistka«, kakor je bila ona iz l. 1937.

V inozemstvu menijo, da so komunistični voditelji hoteli to krvolitje za vsako ceno preprečiti in da so se zato odločili se Stalina takoj znebiti. Neki listi trde, da so ga njegovi ogroženi nasprotniki zadavili med spanjem v Kremlju. Zategadelj — pišejo — ni nobeden sovjetski voditelj doslej črnil besedice o Stalinovi bolezni.

Zanimivo je tudi, kako se je pokojni samodržec svoj čas bahal pred Hruščevom: »Zadostuje, da migmem z mezincem in nihče ne bo več govoril o Titu. Mož bo gotovo padel!«

Politično pomembnejše pa je, kar so ravno objavili v Ameriki o drugem zaupnem govoru, ki ga je imel Hruščev sredi marca pred poljskimi komunističnimi voditelji v Varšavi.

L. 1948 in 1949 — je dejal — Stalin ni bil ostro sprt samo s Titom, temveč tudi z Mao Tse Tungom. S pomočjo mešanih trgovskih družb je hotel spraviti pod svoje nadzorstvo kitajske rudnike ter spremeniti ogromno deželo v nekako sovjetsko »kolonijo«. Istočasno se je mešal v notranjo kitajsko politiko.

Isto, kar je poskušal v Jugoslaviji, kjer je zahteval za tehnično in finančno pomoč, ki jo je ponujal, kar polovico jugoslovanskega petroleja. Od Jugoslovancov je zahteval za povprečne sovjetske filme desetkrat višjo ceno kot Angleži za svojega umetniško dovršenega Henrika V.

Kakor Tito, tako se je tudi Mao Tse Tung takemu kolonialnemu izkoriščanju odločno

ustavil ter se ostro sporekel s Stalinom. Bil je že na tem, da pretrže vse zveze z Moskvo ter spremeni Kitajsko v ogromno uporniško Jugoslavijo.

Da ni prišlo do tega, se je imel Stalin zahvaliti samo Amerikancem, ki so bili o resničnem položaju nepoučeni ter so težko ogrožali Mao Tse Tung. V svoji stiski je bil Mao prisiljen iskati pomoči v Moskvi.

Ameriško časopisje dolži sedaj svoje diplomate, da niso znali izkoristiti edinstvene priložnosti ter da so tako zapravili prijateljstvo 600-milijonskega kitajskega naroda.

SE NE STRINJA Z NENNIJEM

Ob koncu svojega obiska v Beogradu je voditelj Italijanske komunistične stranke Togliatti izjavil, da se ne strinja z Nenni-jevim mišljenjem o odnosajih med Jugoslavijo in Italijo. Nenni je, kakor vemo, v svojem nacionalističnem govoru v Trstu poudaril, da ne priznava sedanjih meja med sosednjima državama, ter namigoval, da je treba laško manjšino v Istri iztrgati iz sklopa Jugoslavije.

Togliatti torej ni tega mišljenja. Obnovljeni »tovariški« odnosi med jugoslovanskimi in italijanskimi komunisti — je pristavil — »bodo imeli gotove posledice tudi za Trst.«

Radovedni smo katere.

VPRAŠANJE POSARJA

V ponedeljek sta se sestala na pogajanja nemški kancler Adenauer in francoski ministri predsednik Mollet. Razpravljala sta o Posarju, ki je zelo bogato s premogom in si ga je zato hotela Francija prisvojiti, češ da ji je premog nujno potreben za jeklarstvo industrijo v sosednjih krajih. Ker je pa dežela čisto nemška, se je Nemčija seve tej zahtevi odločno uprla.

Adenauer in Mollet sta se v načelu sporazumela, da postane Saarska kotlina spet sestavni del Nemčije. To je bilo edino pametno, kajti nihče ne more odrekati posarskim Nemcem pravice, da se združijo s svojo matično državo.

Zato je pa Francija zahtevala iz saarskih rudnikov letno 90 milijonov ton premoga, medtem ko ji Nemčija ponuja le 60 milijonov.

Zdi se, da se bodo Nemci in Francozi glede Posarja s časom vendarle zedinili in da bo tako odstranjen velik kamen spotike med obema sosedoma.

PAPEŽEVA BOLEZEN

Zaradi prenapornega dela je Pij XII. obolel in ukinil vse uradne sprejeme. Glas se mu je znižal in začelo ga je boleti v grlu. Ker je papež v visoki starosti, se je njegova okolica zbal, vendar je čvrsta narava Pija XII. premagala bolezen, še preden se je začela razvijati.

V soboto — na svoj god — bo v Sv. Petru spet sprejemal vernike.

NASSER OBIŠČE JUGOSLAVIJO

Voditelj egiptovske revolucije in predsednik egiptovske vlade polkovnik Ebd En Nasser bo ta mesec obiskal Jugoslavijo. S tem hoče vrniti obisk, ki ga je naredil Tito pred nekaj meseci Egiptu.

VESEL DOGODEK

Pretekli ponedeljek je gospa Helena Gantar, soproga našega prijatelja dr. Draga povila lepega sinčka, ki so mu dali ime Robert. Gospe Heleni in njenemu možu iskreno čestitamo.

Razkrojevalci sloge narodnih manjšin

Nadaljevanje s 1. strani

manjšin, naj le pazijo, da se ne spozabijo: Bog ne daj, da bi v katerikoli stvari — in tudi ko gre za goli narodni obstanek — sodelovali s komunisti in njihovimi »sopotniki.« Če je treba, pokličejo demokristjani na pomoč tudi cerkveno oblastvo.

In kadar se pripadniki manjšin takim opominom pokorijo, tedaj jih italijansko nacionalistično časopisje na ves glas hvali: »To so res pravi katoliki in odločni antikomunisti!« Tako so raznarodovalci kadili na Južnem Tirolskem Danderju, tako so Messaggero Veneto in drugi strupeni protislovenski časniki hvalili pri nas voditelje Slov. kat. skupnosti in Slov. dem. zveze.

Toda pomoč Danderju se ni omejila na časopisne hvale, temveč zavzela tudi obliko zvenečega cvenka. Južnotirolska poslanca Karl Tinzl in Toni Ebner sta za to zvedela

ter poslala 24. maja načelniku vlade Segniju pismeno vprašanje, zakaj je predsedništvo vlade nakazalo qdvetniku Danderju »za občinske volitve 5 milijonov lir!«

Obenem želita naj jima Segni odgovori, ali je bil ta denar vzet iz posebnega 600-milijonskega sklada, »določenega v državnem proračunu leta 1955-56 pod postavko 596 za propagando v nekaterih obmejnih ozemljih. Tinzl in Ebner zahtevata, naj jima Segni na to pismeno odgovori.

Iz vsega tega izhaja neizpodbitno, da je Dander v borbi zoper edinost svojega naroda prejemal iz Rima milijonsko denarno pomoč.

Posebni sklad »za propagando italijanstva« pa ni namenjen samo Južnemu Tirolu, ampak tudi drugim obmejnim krajem, torej tudi tržaškemu ozemlju. Kdo nam jamči, da ne žive tudi med nami slovenski Danderji?

BEGUNJSKICA, ROBLEKOV DOM

višji vrh zemlje gora Mahin Povara. Seg nad 9000 m visoko v oblake. Dostop do te gore v Tibetu je skoraj nemogoč, ker se dviga domala navpično iz strašnih prepadov.

PROCESIJA SV. REŠNJEGA TELESA

Pri letošnji procesiji Sv. Rešnjega Telesa v Trstu, ki se je vila od cerkve Sv. Antona Novega skozi mesto do Sv. Justa in nazaj, smo Slovenci zopet doživeli javno ponižanje. Italijanski verniki so glasno peli in molili v svojem materinem jeziku, medtem ko slovenski tega niso smeli. Po slovensko so smeli moliti le potihoma, da bi naša od Boga nam dana slovenska beseda ne žalila ušes italijanskih bratov v Kristusu.

Kdaj bo že nehala ta vnebovpijoča sramota?

ITALIJA IN SOVJETSKA ZVEZA

V Rimu so podpisali novi trgovinski sporazum med Sovjetsko Rusijo in Italijo. Izmenjava blaga bo znašala 32 milijard lir na leto. Povečala se je za 25 od sto. Italija bo izvažala pred vsem industrijske stroje, dobivala pa za to žito.

TOČA KOT OREHI

Preden je pretekli teden začelo močno deževati, so marsikje v severni Italiji divjale nevihte. V okolici Piacenze je pri tem pol ure padala toča, debela kot orehi. Zemlja je bila pobeljena, kot bi se bili vrnili v zimo. Avtomobili so se na cestah ustavili, ker niso mogli naprej. Posevki so seveda izvečine uničeni. Kakor maj se tudi junij ni posebno vljudno predstavil.

SMRT JE ZAMAHNILA

V bližini Pontebbe je neka stara mati koračala z dvema od 3 do 5 let starima otrokoma čez železniške tračnice, lko se ji je nenkrat zataknila peta, da ni mogla naprej. V tem je zabobnel iz predora videmski brzi vlak. Obupana žena je v poslednjem trenutku pahnila vsakega otroka čez tir in jima rešila življenje, njo je pa do smrti zmečkalo.

DULLESOV SIN

Mlajši sin ameriškega zunanjega ministra Avery Dulles je 1. 1940 med študijem na univerzi prestopil iz protestantske v katoliško vero. Avery, ki ima sedaj 37 let, bo 16. junija postal jezuit. Posvetil ga bo ameriški kardinal Franc Spellman. Oče Dulles in drugi člani družine so ostali protestanti.

Z VINOM NAMESTO Z VODO

Dne 1. junija ob prvem svitu je v Kataniji izbruhnil v nekem skladišču nevaren požar. Ljudje so takoj poklicali ognjegasce. Medtem so pa od silne vročine počili v bližini veliki sodi vina in več hektolitrov dragocene tekočine se je zlilo na plamene. Ko so prispeli gasilci, je bil požar že zatrt.

NI KONČAL ŠOLE

O vasi Portigliola - Kalabriji so te dni pisali številni časniki. Tamkajšnja ljudska šola je imela namreč najstarejšega učenca na svetu. To je bil Rok Stillitano, ki ga je silno bolelo, da si ne more dopisovati s sinovi v Ameriki. In tako se je v 93. letu starosti vpisal v prvi razred skupno s 6-letnimi otroci. Zelo ponosen je bil, da lahko bere knjige in časnike, šole pa ni končal, ker je pretekli teden umrl v svojem 96. letu.

DVE JAPONSKI DEKLETI

Mednarodna organizacija, ki vodi borbo proti uporabi atomskega orožja, je prišla na izvirno misel. Izbrala je 2 dekleti, ki sta doživeli med vojno strašno atomsko bombardiranje mesta Nagasaki, ter ju bo poslala to poletje na potovanje iz dežele v deželo. S svojim iznakaženim telesom naj opozarjata na posledice atomskega vojskovanja in drama vest človeštva.

ŠALE NIKITA HRUŠČEVA

Pred kratkim se je na nekem sprejemu v Moskvi Hruščev pritoževal na Amerikance, da zahtevajo od inozemcev prstne odtise na potne liste.

»Eisenhower je tudi nasproten odtiskom — se je branil prisotni Amerikanec — »ali tak je na žalost predpis, ki ga more spremeniti samo parlament.«

»Toda poslanci so vendar inteligentni ljudje« — je pripomnil Molotov.

NOVICE

Tedaj je vpadel Hruščev in povedal naslednjo zgodbo. V času pred revolucijo — je dejal — sem bral, kako je nekdo tresčil z vozila na cesti, si razbil črepijo, tako da so se mu usuli možgani po pločniku. Nato je moč vstal in šel mirno naprej. »Gospod«, je mimoidoči zavpil za njim, »na pločniku so Vaši možgani!«

»Pustite jih kar tam, ne potrebujem jih. Jaz sem namreč državni poslanec!«

RJAVI MEDVEDJE

Pretekle dni so se zbrali na Tridentinskem prijatelji narave in razpravljali, kako bi se dali ohraniti in zaščititi zadnji primerki rjavega medveda, ki še žive v deželi.

Slovenija je ena redkih dežel v Evropi, kjer so zaradi obsežnih gozdov medvedi še dobro zastopani. Včasih kakšen tudi »pobegne čez mejo« v Avstrijo ali Italijo, pa se navadno prostovoljno vrne, ker ga domotožje žene nazaj med tovariše in prijatelje. Tudi njemu »ni dobro samemu biti«.

VRH ZEMLJE

Doslej smo se učili, da je največja gora na svetu 8882 m visoki Mount Everest v pogorju Himalaje. Na podlagi novih preučevanj in poizvedb so pa sedaj dognali, da je naj-

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno
vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO
ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ PO
NAJNIZŽJIH CENAH.

Očiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglese

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon štev. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Dopisi v Tržaškega

KRIVCE JE TREBA KAZNOVATI!

S predzadnjo številko Novega lista se je na nabrežinskem poštnem uradu zgodilo nekaj, kar mora upravičeno vzbuditi v vseh poštenih in nepristranskih ljudeh globoko ogorčenje. Ta številka, v kateri so med drugim bila tudi natančna navodila volivcem devinsko-nabrežinske občine, je bila dostavljena naročnikom iz vseh tistih številnih vasi, ki spadajo v delokrog nabrežinskega poštnega urada šele v ponedeljek, 28. maja, čeprav so zavoji z listi po vsej verjetnosti prišli v Nabrežino že v petek, 25. maja.

Uprava Novega lista bo čimprej uvedla natančno preiskavo in zahtevala od višjih oblastev, naj se morebitni krivci tega protizakonitega in diskriminacijskega dejanja najstrožje kaznujejo.

Nedopustno bi namreč bilo, da bi kdo izkoristil službeno mesto v kake politične ter strankarske namene.

Vse naročnike, ki neredno prejemaajo naš list, prosimo, naj to nemudoma sporoče naši upravi.

Uprava Novega lista

DOMJO

Že nekajkrat smo poročali o splošnem razburjenju, ki vlada med kmeti pri Sv. M. M. Spodnji in v Domju zaradi razlaščenja obširnih parcel. V ponedeljek smo bili prič pri zoru, kateri jasno in nedvoumno kaže, da je nevolja hudo zapostavljenih kmetovalcev dosegla vrhunec.

Prefektura je 3. marca izdala poseben odlok, s katerim so oblastva »začasno zasleda« zemljišča, potrebna za gradnjo nove ceste v tako imenovanem rezidenčialnem področju. In res so 22. maja s posebno slovesnostjo začeli graditi novo cesto. Kmetom so na ta način postavili nož na grlo, saj se sedaj ne morejo z nikomer pogajati niti za ceno zemljišč, niti se upreti razlastitvi.

Ker so se oblastva zbal, da pride do kakih nevspešnih dogodkov med razjarjenimi kmetovalci ter zemljemerci Ustanove industrijskega pristanišča, so pretekli ponedeljek prišli delavci na delo v močnem spremstvu policistov. Poveljnik karabinjerjev je hodil od hiše do hiše ter priporočal kmetom, naj bodo mirni, češ da bodo že oblastva pošteno plačala povzročeno škodo. Menimo, da smo v Domju v ponedeljek prisostvovali edinstvenemu dogodku v zgodovini tržaškega mesta, saj se ni še slišalo, da bi naše ljudi stražili pri delu karabinjerji in policisti.

Prav to dejanje nam v žarki luči kaže, da je bila vsa zadeva pri Domju postavljena na krivične temelje, obenem pa neizpodbitno dokazuje, da so današnja oblastva nesposobna rešiti bistvena gospodarska vprašanja tako, kot zahteva korist vseh prebivalcev.

Zdi se nam potrebno ponovno poudariti, da imajo naši kmetovalci pravico biti pravično plačani za razlaščenost zemljišča, in sicer tako da si lahko kupijo drugje novo zemljo. Le na ta način bomo lahko prepričali, da se na Tržaškem ne poveča število nemaničev ter se obenem ne zada hud in

usoden udarec vsemu kmečkemu gospodarstvu. S silo se doslej ni še ugodno in zadovoljivo rešilo nobeno vprašanje.

BARKOVLJE

Obala ob naši glavni cesti kar mrgoli ljudi, ki ob današnjih vročih dneh zapustijo zatohle mestne hiše ter se gredo osvežit v morsko vodo. Vendar smo prav te dni slišali marsikatero pikro pripombo na račun oblastnikov, ki so zapovedali širjenje obrežja pri barkovljanskem pristanišču. Dogaja se namreč, da stalno tako raztovarjajo material, da se dvigajo oblaki prahu, ki se nato razprši po vsem drevedu. Človek je prav gotovo neprijetno presenečen, ko se iznenada znajde sredi prahu. Taka dela bi morali opravljati v drugih sezonah in ne sedaj. Kaj si morejo o nas misliti tujci, ki v čedalje večjem številu prihajajo v naše mesto?

Najbolje bi bilo, da bi širjenje obrežja začasno ukinili in se raje lotili graditi žižnico na Kontovel. O njej pa le govore, a doslej niso še nič naredili.

ŠTIVAN

Te dni pri nas ponovno razpravljajo o tovarni papirja, ki naj bi jo zgradili v bližini naše vasi, in sicer v nekdanjem močvirju ob levi strani stare ceste proti Tržiču. Slišali smo, da so skoraj vsi pristojni uradi izrekli povoljno mnenje o tej gradnji in da se je upiral le predsednik Urada za zaščito lepil umetnosti. Vendar tudi ta se je na seji, ki je bila pred dvema tednoma, končno vdal. Prvotnemu načrtu so le dodali neke tehnične popravke, ki naj zavarujejo ribolov v tržiskem zalivu in vdolž naše obale ter tujskoprometni značaj naše vasi.

Domačine pa predvsem zanima, ali bo nova tovarna res zaposlila domačo delovno silo, ali pa se bo tudi tu dogajalo, da bodo v novem podjetju našli zaposlitev le tujci, nastanjeni v raznih novih naseljih. Naši ljudje imajo nesporno pravico, da jim oblastva zagotovo delo, preden začnejo tovarno graditi.

Ponovno poudarjamo, da Slovenci nismo načelno proti gradnji industrijskih podjetij na obali; zahtevamo le, da se ta dela ne izkoristijo v raznarodovalne namene, temveč da služijo zlasti napredku in boljši bodočnosti domačinov.

BRIDKA IZGUBA

29. maja je umrla pisatelj Boris Pahorju ljubljena mati, dobra, pogumna žena, ka ere podoba je mogoče podzavestno tako lepo naslikal v svojem zadnjem romanu »Mesto v zalivu«, v prizoru, ko obišče sina, ki se skriva pred Nemci v tržaški okoli.

Z Borisom Pahorjem in njegovo družino sočustvuje ob bridki izgubi vsa slovenska javnost v Trstu. Globoko sožalje mu izreka tudi naš list.

SOLSKKE PRIREDITVE

9. junija ob 18. uri osnovna šola v Stivanu na šolskem dvorišču.

10. junija ob 15. uri v Gabrovu skupno z otroškimi vrtcem.

10. junija ob 16. uri v Saležu v šolskih prostorih.

10. junija ob 16. uri v Sempolaju v šol. prostorih.

10. junija ob 17. uri v Sesljanu v šol. prostorih. Na sporedu so igrice, šaljivi prizori, rajalne vaje in šolski zbori.

SOLSKKE RAZSTAVE

Osnovna šola v Sesljanu 9. in 10. junija v šolskih prostorih.

Osnovne šole v Sempolaju, Slivnem, Gabrovu, Saležu 10. junija.

Osnovna šola v Stivanu 15. in 16. junija — vse v šolskih prostorih.

V nedeljo, 10. junija, bo ob 9. uri na šetnjakobski šoli v Trstu otvoritev razstave deških in dekliških ročnih del. Razstava bo odprta od nedelje do torka, in sicer od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V SOBOTO, 9. JUNIJA, OB 20.30
V PROSVETNEM DOMU NA OPCINAH

N. V. G. golj

ŽENITEV

V NEDELJO, 10. JUNIJA, OB 17. URI
NA KONTOVELU

N. V. G. golj

ŽENITEV

Prosvetno društvo »Ivan Cankar« iz Trsta in
»Folklorna skupina Brega
priredita 9. junija ob 20.30 v dvorani na Stadionu
»1. maja« (Vrdelska cesta)

Večer narodnih plesov in pesmi

Sodelujejo: mešani, ženski in moški pevski zbor,
dueti, kvartet, solistka, tamburaški zbor, dolinski
kvartet na pihala ter folklorna skupina Breg

Zmaga je v enotnem nastopu!

Izidi zadnjih volitev nam jasno in nedvoumno kažejo, da je devinsko-nabrežinska občina narodnostno hudo ogrožena.

Štirje italijanski kandidati za pokrajinski svet so samo v tej občini, ki je le del volilnega okrožja dobili skupno 1.164 glasov, porazdeljenih takole:

De Rinaldini (kršč. dem.)	598 glasov
Drioli (republikanec)	56 glasov
Sonzogno (novofašist)	280 glasov
Fogher (socialni demokrat)	230 glasov

Italijanski kandidati so torej dobili 1.164 glasov, ki bi morali strnjeno preiti na enotni laški blok liste Torre pri občinskih volitvah. Zgodilo se pa je, da je ta lista prejela le 848 glasov, kar pomeni, da zanjo ni glasovalo nad 300 Italijanov.

Da tolikšno število Italijanov ne bo glasovalo za listo Torre, tega Slovenci nismo mogli vedeti. Če je pa to kdo vedel, je bila njegova dolžnost, da bi bil povedal. V tem primeru bi bili Slovenci lahko sporazumno postavili opozicijsko listo. Toda tak nastop bi bil moral biti do podrobnosti proučen in izpeljan sporazumno in po vnaprej določenem načrtu. Šlo bi namreč le za malenkostno razliko med glasovi vseh treh nastopajočih list.

V ostalem pa menimo, da bi bilo tako ravnanje zelo iverano, kajti kdo bi bil jamčil, da bi se spri Italijani v poslednjem trenutku ne sporazumeli in enotno nastopili. Iz računov je pa razvidno, da Italijani z enotnim nastopom v vsakem primeru lahko dosežejo drugo mesto.

Dopisi iz Goriške

SEJA DEŽELNEGA IN OBČINSKEGA SVETA

Na zadnji seji je deželni upravni odbor med drugim odobril tudi izdatek 5.500.000 lir za popravo pralnice v umobolnici.

Razpravljali pa so zlasti o zloglasnem zakonskem osnutku ministrstva pravde, ki predvideva odcepitev Tržiča in Gradeža od goriškega sodišča. S tem vprašanjem se bodo pečali tudi na seji deželnega sveta, ki bo v soboto, 9. junija.

V torek preteklega tedna pa je bila seja občinskega upravnega odbora. Župan dr. Bernardis je poročal, da so za poletne uniforme občinskih uslužbencev potrosili 617.000 lir; nadalje je odbor odobril znesek 9 milijonov lir za obnovo ljudske šole v Ločniku, o čemer bo pa še končno sklepal občinski svet v ponedeljek, 11. t. m.

Svetovaleci bodo razpravljali tudi o novem regulacijskem načrtu za mesto Gorico, ki ga je izdelal mestni tehnični urad.

PODGORA

Hudi spor, ki že nekaj tednov traja med vodstvom predilnice in delavci, se bo končno poravnal, čeprav ni prišlo do zaželenih pogajanj med sindikati in lastništvom podjetja. Uprava predilnice, ki jo podpira Zveza industrijcev, se je dosledno upirala kakršnemukoli razgovoru. O sporu bo izrekel svoje mnenje tudi ministrstvo za delo. Vodstvi svobodnih sindikatov Cisl in Uil sta namreč celotno zadevo predložili ministrstvu ter ga naprosili za posredovanje. Tudi goriški in videmski poslanci in senatorji so naproseni, naj pri vladi podpro težnje podgorskih delavcev po izboljšanju delovnih pogojev. Čeprav je stavka povzročila precejšnjo škodo in zlasti duševne muke 2800 delavcem in delavkam, je bila morda kljub temu koristna. Tako delavci kakor vodstvo podjetja so se ta čas lahko marsikaj naučili. Želimo, da se spričo vsedržavne pogodbe med delavci in tekstilnimi industrijci obnovijo zopet zdravi odnosi med obema strankama.

V kratkem bo popolnoma končana in tudi blagoslovljena zahvalna in spominska kapelica pod Kalvarijo. Zgradnjo lepe kapele so na vzpodbudo župnika Špacapana omogočili s prostovoljnimi prispevki podgorski verniki. S tem dejanjem so hoteli izkazati svojo hvaležnost do Marije, ki jih je v drugi svetovni vojni očuvala pred nevarnostmi bombardiranja.

Ko bo dograjen novi mostiček iz Podgore do Stražice, bo mestna uprava obnovila tudi stezo do te kapelice in dalje do Kalvarije.

ŠTEVERJAN

V nedeljo bo v Števerjanu običajni praznik češenj, ki ga priredi SKPD iz Gorice. Ta dan nastopijo tudi razni pevski zbori. Ljubiteljem Števerjana in naših zborov kličemo na veselo svidenje!

Letos je naša občinska uprava dobila za travo ob občinskih cestah na Prevalu nad 30.000 lir, medtem ko je prejela lani le 8000.

ZAMENJAVA BANKOVCEV

Rok za zamenjavo bankovcev od 10 do 5 lir je bil podaljšan z ministrskim odlokom do 30. junija. Tako javlja prefektura.

ŠTANDREŽ

V nedeljo, 3. junija, je ASK »S. Gregorčič« iz Gorice s sodelovanjem Folklorne skupine iz Tržaškega brega priredil večer izvirnih in stiliziranih narodnih plesov iz raznih pokrajin Jugoslavije. Obe skupini plesalcev sta pokazali hvale vredno resnost, kar moramo posebej poudariti. Take in podobne prireditve, ki jih naše ljudstvo ima zelo rado, naj bi v bodoče poživljali še kak pevski zbor. Prireditev je bila prav dobro obiskana.

V nedeljo, 27. maja, je naša nogometiška skupina Juventina nastopila v Gorici proti Isontini. Ves čas igre so bili naši v premoči, čeprav so zmagali le v razmerju 1:0.

IZ SOVODENJ

Popravljanje cest na Peči in proti Rupi dobro napreduje. V soboto začnejo deliti sladkor, kavo in seme olje po cenah prostecne.

Sovodenjci smo v zadnjem času močno zaposleni z delom na polju. Lotili smo se tudi košnje, čeprav nas tu pa tam moti nestalno vreme.

IZ DOBERDOBA

Na živinsko razstavo v nedeljo, 27. 5., so pripeljali 112 telet, junic in krav iz Jamelj, Dola, Vižintinov in Markotinov, Martinščin, Vrha in Doberdoba. Posebna komisija je pregledala živino ter določila nagrade. Poleg župana Ferletiča Mira sta na zborovanju v občinski dvorani govorila kmetijski nadzornik dr. Marsano in predsednik pokrajinskega sveta dr. Culot. Župan je prečital imena nagrajencev. Nagrade jim izplačajo eno prihodnjih nedelj. Ta dan so pa že nagradili udeležence sadjarskega tečaja. Prejeli so razno orodje, ki ga potrebujejo sadjerejci. Prvo nagrado je dobil g. Jožef Colja.

Za najlepšo telico je dobil 2000 lir posestnik Alojzij Vižintin iz Palčkišča; drugo nagrado v znesku 1500 lir je prejel Anton Ferletič iz Doberdoba; tretjo po 1000 lir pa: Andrej Ferfolja, Boneta Gizela, vdova Jare, Jare Marija vd. Frandolič in Gergolet Andrej, vsi iz Doberdoba.

Prvo nagrado 2500 lir za najlepšo junico je dobila Marija Vižintin-Nardén iz Martinščin, drugo (2000 lir) posestnik Peric Alojzij iz Markotinov, tretjo (1500 lir) Gergolet Anton iz Doberdoba, četrto po 1000 lir sta pa dobila Franc Vižintin iz Vižintinov in Jare Jožef iz Doberdoba.

Prvo nagrado 3000 lir za najlepšo kravo je dobil župan Ferletič; drugo (2500 lir) Lavrenčič Evgenij iz Markotinov; tretjo (2000 lir) Peric Franc iz Vižintinov, četrto (1500 lir) gg. Gergolet Andrej ter Ferletič Jožef iz Doberdoba; peto (1000 lir) pa je prejelo še 15 živinorejcev iz raznih vasi.

Vsem nagrajencem živinorejcem iz vsega srca čestitamo.

Ker se je razstave udeležil tudi zastopnik prefektore, se je zglašilo pri njem posebno odposlanstvo, ki mu je predložilo nujno potrebo po asfaltiranju ceste od Devetakov skozi Doberdob proti Selcem. Najbolj nujna je ureditev ceste po Doberdobu, ker je promet po vasi izredno živahen. Zastopnik

prefektore je obljubil, da bo poročal o stvari g. prefektu.

IZ TRŽIČA

V nedeljo dopoldne bodo splovili 19.200-tonsko ladjo »Barbaro«, ki je bila zgrajena v naši ladjedelnici na račun podjetja Enrica Insoma iz Rima.

TEDEN KULTURNIH PRIREDITEV

V sredo preteklega tedna so gojenci Dijaškega doma imeli pri Zlatem pajku lepo prireditev. Na sporedu so bile deklamacije, petje in Ribičičeva enodejanka »Čudodelna srajca«. Mladinski pevski zbor je pod spretnim vodstvom prof. Antona Severja zapel pet pesmi, nakar so dijakinja deklamirale po dve Aškerčevi in Župančičevi pesmi; pred nastopom pevskega zbora pa so dijaki deklamirali »Ciciban poslušaj očetovo uro«, Grudnov »Prihoda« in njegovo »Slovensko zemljo«. Pri igri so sodelovali tudi dijaki iz Beneške Slovenije, med katerimi odkrivamo dobre igralske talente. Vsem dijakom in dijakinjam, ki so pri prireditvi sodelovali, iz srca čestitamo.

Na praznik Svetega Rešnjega Telesa je goriško srednješolsko dijaštvo ponovilo zaključno prireditev, ki se je je udeležilo zopet obilo občinstva.

V soboto zvečer pa je S. K. P. D. priredilo proslavo dvestoletnice rojstva W. A. Mozarta. O velikem glasbeniku je predaval prof. Mirko Filej. Škoda, da ni predavatelj občinstvu vsaj nekoliko orisal Mozartovih vplivov na slovensko glasbo.

Po predavanju je priznani slovenski pianist Gabrijel Devetak zaigral štiri Mozartova mojstrska dela.

MEDNARODNA RAZSTAVA PSOV

V nedeljo, 10. t. m. bo mednarodna razstava psov.

Udeležile se je bodo poleg Italije tudi Jugoslavija, Švica, Avstrija in Nemčija. Psi bodo pokazali svoje sposobnosti in spretnosti na igrišču v ulici Baiamonti.

OBJAVA

Na razglasni deski didaktičnega ravnateljstva šol s slovenskim učnim jezikom (Gorica, ul. Croce, 3) je Min. Odredba št. 2700/38 z dne 25. 5. 1956 glede začasnega nameščenja in suplenc za šolsko leto 1956-57.

Rok za vlaganje prošenj zapade 30. junija 1956.

AKONTACIJA

Oče: »Tako, da veš. Moram odpotovati. Ker pa vem, da boš poreden kakor vedno, ti jih naložim že kar zdaj!«

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje it d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Čitajte in širite NOVI LIST!

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Sedaj, ko so se že ohladili volilni duhovi, lahko sporočimo bralcem Novega lista izide hude volilne borbe. Ta je bila zlasti za kandidate v pokrajinski svet zelo ostra. V šempeterskem volilnem okrožju, h kateremu so bile priključene še laške občine Taurjana, Fojda in Pavoletto, se je borilo kar šest strank: novofašistična, komunistična, socialistična, liberalna, monarhistična in krščansko-demokratska. Ker je naše ljudstvo že vnaprej odločno odklonilo ponovno kandidature polkovnika Olivierija, je mož kandidiral v čedadskem okraju; v šempeterskem okraju pa je na listi Krščanske demokracije kandidiral gospa Adrijana Selan, poročena Brollo. To je bila za nas velika novost, saj nismo doslej mnogi sploh vedeli, da morejo tudi ženske kandidirati za pokrajinske svetovalce. Ker navidezni »patrioti« niso trpeli, da bi tu ob meji kandidirala kaka ženska, so proti njej postavili generala Dal Dina, odlikovanca z zlato svetinjo. Ta je nastopil z znakom alpskega klobuka in trobojnice. Gospod general je obhodil vse gorske vasice naših dolin. Navduševal je zlasti bivše alpince za obrambo trobojnice in planinskega klobuka, češ da bi izvolitev ženske na ogroženi meji domovine le škodovala ugledu naroda in države. Gospod general, kateremu so pomagali zlasti nekateri učitelji, se je zagnjal zlasti proti nekaterim domačim duhovnikom. Naše ljudstvo pa je takoj razumelo, kaj se skriva za narodno trobojnico in klobukom in mu je to sijajno povedalo na dan volitev. Gospa Brollo je dobila v sedmih občinah nadiških dolin 4067 glasov, g. general pa samo 625. Mož gotovo ni pričakoval takega poraza! Druge stranke so dobile

tele glasove: liberalna 768, socialistična 743, komunistična 719 in misovska 719.

Na liberalni listi je kandidiral I. Sirk iz Sv. Lenarta, ki stanuje v Vidmu, kjer je lastnik nekega nebotičnika. Sirk je edini liberalac, ki je bil izvoljen.

Upamo, da bosta gospa Selan in domačin Sirk imela več srca za naše revno ljudstvo kot pa polkovniki in generali. Tudi meja bo prav gotovo mirnejša in varnejša.

Tudi za občinske volitve je bila borba ostra. Pri teh je ravno tako imela trobojnica z alpskim klobukom smolo, ker je v vseh sedmih občinah zmagala Krščanska demokracija, čeprav se je doslej slabo izkazala pri upravljanju občin naših dolin. Naše ljudstvo je bilo prepričano, da bi druge stranke še slabše gospodarile.

Občinske volitve pri nas nimajo velikega političnega pomena; pri njih gre največ za koristolovstvo. Ljudje že tako vedo, da bodo naši župani in občinski odbori po stari navadi delali to, kar bo hotel in ukazal občinski tajnik, kakor je pisal že pred 70 leti naš rojak dr. Karol Podreka.

IZ VIDMA

Braicem Novega lista je že znano, da je g. Angel Kracina, župnik v Sv. Lenartu, vložil tožbo proti uredniku »Friuli Libérale«, glasilo videmske liberalne stranke, Giorgiu Proviniju ter novinarju Arturu Manzanu in prav tako proti uredniku »Arena di Pola« Pasqualu de Simoniju. Prva dva obtoženca brani odvetnik dr. Borghi, tretjega pa znani goriški odvetnik dr. Pedroni. Tožilca zastopa bivši urednik »Patrie dal Friule« dr. Gasparetto.

»Friuli Libérale« je 26. oktobra preteklega leta priobčil ogaben članek, v katerem je med drugim rečeno tole: »Matajur je gla-

silo tiste skupine, ki ji načeljuje duhovnik Kracina, kateri že več let odkrito deluje za priključitev nadiških dolin k Jugoslaviji.« Ker je »Arena di Pola« ta članek ponatisnila, toži napadeni duhovnik tudi urednika tega lista.

V petek preteklega tedna bi morala biti v Vidmu prva razprava, pa je bila odložena verjetno do jeseni. Junakov namreč ni bilo na svetlo. Eden je zbolel, druga dva pa sta prosila po odvetniku odložitev razprave, da lahko pripravita dokazno gradivo.

TRBIŽ

Volilna borba je bila pri nas kakor povsod drugod zelo živahna. Zmagala je s precejšnjo večino Krščanska demokracija, ki je dobila 1403 glasov; komunistična lista, ki je kot v Beneški Sloveniji nastopila pod vabljenim geslom »avtonomija in obnova«, je dobila 718 glasov. Saragatovci so prejeli 254 in misovci 602. Eno petino občinskih svetovalcev je dobila torej komunistična lista, ravno tako kot v nekaterih občinah Beneške Slovenije, kjer je nastopila z istim programom in znakom. Upamo, da bo tekma med vladajočo večino in opozicijo le koristna, ker se bo morala Krščanska demokracija mnogo bolj truditi, če si bo hotela ohraniti za bodočnost zaupanje ljudstva in občanov.

UKVE

V nedeljo, 10. junija, priredi Slovensko prosvetno društvo iz Celovca izlet v Italijo. Udeležilo se ga bo okoli 40 pevcev in pevk iz Rožne doline. Izletniki se bodo v popoldanskih urah ustavili nekaj časa v Ukvah in računamo, da nam pokažejo, kako znajo zapeti. Prav zares izredne prilike ne smemo zamuditi, da od bližje slišimo mehko koroško narodno pesem.

Kako so izpadle pri nas občinske volitve, bomo poročali, ko izvolijo novega župana in upravni odbor.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

S kraških reber nad mestom se je začelo oglašati peklensko bobnanje in regljanje strojne in pretresati šipe v tržaških palač.

V mestu samem se je še isti dan 28. aprila pojavila poleg oboroženih nemških in italijanskih oddelkov polkovnika Fonde in nekdanjega prefekta — samozvanca Coccenija, tudi Narodna straža; sprva le kakih 10.000 mož. Glavni stan je imela na Kolonkovcu, potem pa v Rocolu.

Naslednji dan, 29. aprila, je negotovost zajela vse glave v Trstu. Rainer je zvedel, da se vrhovni poveljnik Wolff pogaja za popolno predajo vseh nemških čet v Italiji. Vojaški poveljnik Jadranskega Primorja general Globočnik — koliko poturice! — se je tedaj oholo uprl svojemu višjemu in izdal ukaz, da je odslej samo on pravi namestnik firerja na Primorskem. Svoj glavni stan je prenesel v Tolmezzo in v zadnjih minutah pred polomom je začel utrjevati že prej pripravljeno obrambno črto po grebenih Karnskih Alp do Karavank. Dali so ji ime »sinja črta«, ki naj bi kot v napoleonskih časih ob Naborjetu in predilski trdnjavi branila do-

hod v srce Nemčije. General Kübler je nato tudi potegnil z droga svoj prapor, ki je le en dan vihral nad Miramarom, in šel braniti Kras, kjer so ga borci IX. jugoslovanske armade s 17.000 možmi ujeli pri Ilirski Bistrici.

Trst sam naj pa brani nanovo poslani mladi general Linkenbach. Začel je utrjevati bojne postajanke kar sredi mesta. Škofa Santina je, ko ga je prišel prositi, da bi se mesto izognilo pouličnim borbam, ošabno odbil. Še v zadnjih sekundah je ohola zagrizenost tako prevzemala nemške duhove, da so se branili, tudi ko se jim je smrt že norčavo režala v obraz. Ta mladi general in pomorski kapetan Riegele sta mesto razdelila v obrambne odseke.

Ljudstvo, trudno krutih taborišč in zloglasnih vil na via Bellosguardo, je vzelo usodo v svoje roke. 30. aprila so sirene štirikrat zatulile.

— o —

Vera Cruz... grobnica kapucinov na Dunaju... strelji v Sarajevu... abesinske bombe... predsodba milanskega kardinala...

Povsod so se razpletale nevidne niti iz miramarskega gradu — preko četvero celin — in zajele v zanke šest dinastij in tiste oblastnike, ki so se trudili, da bi lepoto belega gradu dvignili kot simbol svoje moči.

Kolo usode je strlo vse. Grad je pa ostal in od daleč zrl na ogenj in dim, ki je prve dni maja po zadnjem sestanku v Miramaru zavlil mesto v usodni objem.

Nemške posadke so se umikale proti Soči in Trbižu. Le zadnji oddelki so dobili ukaz, naj se drže v mestu do prihoda zavezniških sil. Pomorski kapitan Riegele se je trdovratno udril na gradu in pri Svetem Justu. General Linkenbach, ki se je zaklel, da požene mesto v zrak, preden se umakne, je z obale naperil topove na kraški rob. Mestu je zastal dih. Strah in trepet je zavladal po zapuščenih mestnih ulicah. Posamezni oddelki Nemcev so postavljali žične ovire okoli sodne palače, pri vojašnicah na Rocolu in Montebellu. V prosti luči so zasedrali bojne splave in zidove preluknjali s strelnimi linami.

Italijanski osvobodilni odbor je izdal 30. aprila tajen proglas, da prevzema oblast v mestu. Toda vojaško poveljstvo mesta, odvisno od IX. jugoslovanskega korpusa, je razglasilo ukaz o splošni mobilizaciji, da se Trst reši nacističnih in fašističnih ostankov.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Šolska razstava na Opčinah

Za zaključek šolskega leta so priredili učenci in učenke slovenske osnovne šole, in industrijsko strokovnega tečaja na Opčinah razstavo svojih umetno-ljubnih izdelkov. Bila je odprta v soboto in nedeljo in obiskalo jo je zelo veliko ljudi, ki so tako imeli priložnost spoznati, kako nadarjeni so slovenski otroci in kaj vse se nauče v slovenski šoli.

Ime »šolska razstava« je skromno in suhoparno. Obiskovalec, ki še ni bil na taki razstavi, si o njej ne more bogve kaj predstavljati. Tem bolj je bil zato presenečen, ko je stopil v razrede slovenske šole ter zagledal pravo bogastvo prelepo vezenih vsakovrstnih tkanin, od namiznih prtov in celih namiznih garnitur do že sešitih in izvezenih kril, bluz, predpasnikov in drugih oblačil. Deklice so jih ozaljšale z narodnimi okraški, pa tudi z vzorčki, ki so si jih same izmislile ali nabavile kje drugje. Veznine so bile resnično lepe in nadvse solidno izdelane. Človek skoro ne more verjeti, da so otroci že kaj takšnega zmožni. Pogosto starši godrnjajo nad našo poredno mladino; a če smo odkriti, moramo priznati, da mi takih del nismo bili sposobni, ko smo hodili v šolo.

Ce bi bile stvari na prodaj, bi bil marsikdo kaj kupil in kako rad. A otroci, še bolj pa njihovi starši bi se seveda ne hoteli odreči izdelkom, ki jim bodo še dolgo krasili dom in obujali prijetne spomine.

Najlepše in resnično umetniške stvari so seveda izdelale večje učenke, a tudi manjše so se postavile. Pokazale so izreden estetski čut, ki so jim ga učiteljice skrbno razvijale. S tem so jim privzgojile važno odliko, ki bo morda odločilna za srečo teh otrok. Vsekakor pa bo veliko prispevala k njihovi kulturi.

Stvari so bile okusno in pregledno razstavljene. Vsak oddelek je bil opremljen z imenom učenke, ki ga je izdelala. Tako smo n. pr. zvedeli, da je uvezla lepe rožice in druge vzorčke v snežnobel predpasniček mala Stanka Sosičeva. Kar predstavljamo si lahko, kako zadovoljni bodo odjemalci njene mame, če jim bo postregla v takem zalem predpasničku.

Učenci in učenke so razstavili tudi izrezljane krožnike, šatulle, keramike in še marsikaj drugega. V značilno fantovskih ročnih delih dečki kar tekmujejo s spretnostjo deklic, četudi so bile njihove stvari nekoliko odrinjene od pisanih vezenin. Razstavili so tudi prave, skrbno izdelane kose pohištva, kuhinjsko omaro in drugo, poleg tega pa razno orodje, ki so ga izdelali na industrijskem tečaju.

Posebej moram pohvaliti risbe, ki razodevajo bogato domišljijo in tudi dobro risarsko šolo. Mnoge dokazujejo, da med openskimi otroki ne manjka slikarskih talentov. Lahko upamo, da bodo Spacal, Lukežič, Černigoj, Grom, Cesar in drugi naši umetniki našli vredne naslednike.

Razstava italijanskih otrok je bila bolj skromna. Videli pa smo dobre strgarske in druge mehanične izdelke in tudi v pohištvenih kosih so se postavili. Kar pa se drugih ročnih del tiče, so jih slovenski otroci daleč prekosili.

Naši starši so se lahko ob tej priložnosti prepričali o vrednosti slovenske šole in o skrbi slovenskih vzgojiteljev za vzgojo otrok. Spoznali so lahko, da slovenska šola po tem, kar da otroku, prav nič ne zaostaja za italijansko, pač pa jo v mnogih pogledih celo precej prekaša. Slovenski otrok se v njej dobro izobrazi v dveh jezikih, medtem ko si v italijanski popači materni jezik, da ga komaj še nerodno valja po ustih. Italijanskega pa se nič bolj ne nauči, kakor se ga lahko pri italijanskih urah v slovenski šoli, ker se pač uči tujega jezika sistematično in na trdni osnovi maternega jezika in njegove slovnice.

OPENC

JULKA STARICEVA

je mlada in simpatična filmska igralka. Do zdaj smo jo srečali v dveh slovenskih filmih. V Pretnarjem delu (Na valovih Mure) je igrala glavno žensko vlogo Katicco, v Capovem filmu Trejutki odločitve je pa nastopila kot sestra Marija. V obeh vlogah je s svojo prisrčnostjo in neposrednostjo osvojila gledalce ter se uveljavila kot nadarjena igralka.

Odkritje plosče v Gorjanskem

V nedeljo, 3. junija, je bilo v Gorjanskem pri Komnu svečano odkritje plosče na hiši pri Strekljevih, kjer se je leta 1859 rodil veliki slovenski jezikoslovec in profesor na graškem vseučilišču, avtor znamenite zbirke Slovenskih narodnih pesmi dr. Karel Štrelj. Njegovo delo je bilo orisal slavnostni govornik dr. Milko Matičič, ki je tudi kraški rojak. K besedi se je oglasil tudi vseučiliški profesor Anton Slodnjak. Med mnogimi prisotnimi domačini z obeh strani meje, je bila v nedeljo prisotna tudi hčerka dr. Streklja g. Strmškova. Posebno priznanje je na slovesnosti žel šempolajski pevski zbor pod vodstvom g. Stanka Zidarčiča. Prisotno je bilo tudi veliko število slavistov, ki so se vračali z obnega zbora v Novi Gorici.

Hudožestveniki

Pretekli mesec je znamenito rusko Hudožestveno gledališče iz Moskve gostovalo v Jugoslaviji. Nastopilo je v vseh važnejših jugoslovanskih kulturnih središčih. Predstavilo se je tudi v Ljubljani, kjer je uprizorilo Tolsyjeve Sadeve prosvetljenosti in Čehova Tri sestre ter koncertne izvedbe Ane Karenine in Gogoljevih Mrtvih duš.

Hudožestveno gledališče je že zdavnaj ustaljen pojem določene gledališke usmerjenosti. Njegovo delovanje je tesno povezano z imeni velikih gledaliških ustvarjalcev Stanislavskega in Nemiroviča-Dančeka, ki sta znana kot utemeljitelja strogega odrskega realizma.

Tudi dela, uprizorjena v Ljubljani, pomenijo zgledno uveljavitev realistične smeri na odru. Od častitljivih Sadov prosvetljenosti mimo prezanosne Ane Karenine do čudovitih satirično-simbolnih vizij v Mrtvih dušah in pesniško navdahnjenih Treh sester so vse predstave vzbudile veliko občudujočega zanimanja, čeprav niso občinstva vznemirile. Veliko doživetje so pomenile zlasti igralske stvaritve, ki so bile v resnici same mojstrovine.

DR. METOD TURNSEK MED KOROSCI

Pisatelj Metod Turnšek, ki se je pred kratkim odselil iz Trsta, ker tu kot profesor na slovenski gimnaziji ni našel več kruha, se je prav dobro znašel na Koroškem. Zda vodi slovensko župnijo Rebrca blizu Zelezne Kaple in se je že čisto zvil v nove razmere in novo delo. Ljudje so ga zaradi njegove blage, ljubeznive narave hitro vzljubili. Upamo, da bo lahko veliko dobrega storil med njimi za božjo in slovensko stvar.

Med koroškimi ljudmi je že našel snov za pisanje. Kot smo zvedeli, pripravlja novo povest.

KULTURNE VESTI

Pri obnovljeni Slovenski Matici v Ljubljani je izšla nova zgodovina slovenskega slovstva, po vojni najboljše in najobjektivnejše. Zaenkrat je izšel prvi zvezek, ki obsega dobo od začetka pismenstva do Valentina Vodnika. Drugi del bo izšel prihodnje leto. Knjiga je lepo ilustriрана; uredil jo je naš tržaški rojak Lino Legiša.

V nedeljo so zabljučili v Moderni galeriji v Ljubljani drugo mednarodno razstavo lesoreza Xylon. Prikazovala je tristo lesoreznih odtisov najboljših umetnikov iz sedemnajstih držav in treh celin. V sredo pa so zaključili v drugih razstavnih prostorih iste galerije retrospektivno razstavo znanega slovenskega slikarja, mojstra Gojmirja Antona Kosa.

V Ljubljani so obhajali teden sovjetskega filma. Prikazali so nekaj novejših sovjetskih filmov. Oni, ki prikazujejo življenje preteklih dob, in dokumentarni filmi so po mnenju kritikov prav dobri, manj pa filmi iz sodobnega življenja, ker so preveč vsiljivo vzgojni in tendenčni.

Ljubljanska Drama odpotuje v kratkem v Pariz, kjer bo v okviru svetovnega dramskega festivala uprizorila Cankarjeve »Hlapce«. A tudi ljubljanska Opera je bila čisto nepričakovano povabljenja, da bi ob koncu tega meseca nastopila v tamkašnji Veliki Operi, kjer gostujejo le najboljše operne skupine na svetu, n. pr. milanska Scala. Ba je je prišlo do tako častnega povabila predvsem na podlagi gramofonskih plošč, na katere so v zadnjem času snemali izvajanja glavne slovenske Opere.

Makedonski jezikoslovci pripravljajo prvi slovar makedonskega jezika. Slovar bo makedonsko-srbohrvaški in bo obsegal nad 50.000 besed.

Naše slovensko gledališče iz Trsta je te dni gostovalo v Kopru, zdaj pa nastopa po raznih večjih krajih Koprškega okraja.

Slovenski slikar France Godec je nedavno razstavljal v danskem mestu Odense. Malo prej je razstavljal v Indiji. Za slovenske umetnike je prav koristno, da pridejo malo po svetu, dobro pa je tudi, da svet spozna slovensko umetnost.

V Svendborgu na Danskem je umrl 29. maja veliki danski pesnik in novelist Ivan Joergensen. Odkar je prestopil v katoliško vero, so njegova dela dobivala vse bolj religiozno, bogoskopsko vsebino. Veliki pisatelj je umrl v 90. letu starosti.

SEMAFOR

KULTURE SE BOJE

Pred kratkim je neka tukajšnja Italijanka objavila v ugledni milanski gledališki reviji »Il Dramma« članek, v katerem se trudi, kako bi kar najbolj ponižala naše tržaško slovensko gledališče in slovensko kulturo sploh.

Med drugim trdi, da Slovenci nimamo slovstva, zlasti ne gledališkega in zato mora slovensko gledališče v Trstu igrati prevode italijanskih del. S takimi trditvami razodeva člankarica le svojo lastno nevednost in nekulturnost ter sramoti le samo sebe. Kajti možno je le dvojje: ali da zavestno laže, da Slovenci nimamo lastnega slovstva, ali da trdi to zaradi tega, ker tega v resnici ne ve.

V prvem primeru je porojena njena laž iz sovraštva in razodeva njeno moralno propadlost. V drugem pa se v taki trditvi razodeva njeno neznanje in njena nekulturnost. Zanj slovenskega slovstva najbrž ni, ker ga ne pozna; ne zna niti slovenskega jezika, da bi se lahko prepričala, kako je s slovensko književnostjo. O njeni ceni bi se pa lahko prepričala delno tudi brez znanja slovenščine, če bi le hotela. Lahko bi si nabavila izbor Prešernovih pesmi, ki je nedavno izšel že v tretji izdaji v Angliji, ali italijanske prevode Cankarjevih del in antologijo slovenskih pesnikov »Semprevre e rosmarino«, lahko bi si preskrbela nemške in druge prevode številnih slovenskih del. Rajši pa tišči glavo v pesek in trdi svoje.

Strah in sovraštvo do kulture tujega, posebno sosednega naroda, je v bistvu največje barbarstvo. Je obenem lajanje v luno. Slovenska kultura si pridobiva vedno večje priznanje tudi v tužini. Prav te dni sta glavno slovensko dramsko gledališče in glavna slovenska Opera prejeli vabilo v Pariz. Seveda pa za tržaške šoviniste ni dovolj dobro, kar je dobro za svetovno občinstvo v Parizu. MOZ Z LUNE

GOSPODARSTVO

Za pravičnejši davčni red

Posebno pred volitvami v zakonodajne skupščine skoraj vse stranke obljublajo, da se bodo borile za pravičnejši davčni red. Toda redkokdaj navadnemu ljudstvu raztolmačijo, v čem je sedanji davčni red nepravilen in kakšen bi moral biti, da bi bil pravičnejši. Mnoge stranke tega nočejo podrobneje razložiti, ker vedo, da bodo po volitvah pozabile na dane obljube.

DOHODKI ITALIJANSKE DRŽAVNE UPRAVE

V zadnjem proračunskem letu, ki se je zaključilo 30. junija 1955, so znašali vsi dohodki državne uprave 2 milijona 79 tisoč milijonov lir ali 2.079 milijard lir, kar pomeni, da je vsak državljani povprečno vplačal v državno blagajno nekaj nad 43.000 lir. Kako?

Dohodki državne blagajne so dvojni: neposredni in posredni davki. Neposredne ali direktne davke plačaš od premoženja in dohodkov. Država je od neposrednih davkov dobila v proračunskem letu od 1. julija 1954 do 30. junija 1955 464 milijard lir. Ostalih 1615 milijard so dali.

POSREDNI ALI INDIRECTNI DAVKI

Nad polovico te vsote, in sicer 856 milijard lir je dal blagovni promet, to so v glavnem pristojbine za kolkovanje trgovskih računov in raznih potrdil. Od ostale vsote odpade levji del (530 milijard) na užitnine, carine in proizvodne pristojbine na dobrine, ki so deloma za življenje nujno potrebne (sladkor, kava), deloma pa luksuz (tobak, kino in gledališče, tekme, Sisal itd.).

ZAKAJ JE SEDANJI DAVČNI RED NEPRAVIČEN?

Nepravilen je zato, ker je nesocialen. Pogledjmo! Neposredne ali direktne davke plača kdor je lastnik zemljišč in stavb ali ima druge dohodke, ki presegajo določeno najnižjo mero. Ti davki so 62-krat višji kot pred vojno, medtem ko so vsi davki skupaj 88-krat višji. Bogatejši sloji so torej privilegirani: ker neposredni davki niso dosegli meje splošnega povišanja, morajo biti posredni davki tem višji. Če proučimo odstotek povišanja pri posrednih davkih, ugotovimo, da je na primer davek na blagovni promet 130-krat višji kot pred vojno, na določene dobrine pa 100-krat in več.

In ravno posredni davki tlačijo delovnega človeka. Davek na blagovni promet podraži blago. Isto velja za užitnine, carine in proizvodne pristojbine.

Vzemimo za primer sladkor: inozemski sladkor bi stal danes v tržaski prosti luki okoli 72 lir za kg. Če ga pa hočemo spraviti iz proste luke v mesto, moramo za vsak kg plačati okoli 69 lir ali (95%) carine in 92 lir proizvodne pristojbine. Kg. sladkorja bi torej po tem stal že 233 lir. K temu dodaj še prometni davek 3% in tako stane končno sladkor 240 lir za kg. Namesto 72 lir moramo torej plačati vsaj 240 lir, to je 168 lir več.

Sladkorja pa použijeta delovni človek in kapitalist približno enako, oziroma delovni človek celo več, ker ima navadno večjo družino. Torej plača več!

Kot je s sladkorjem, tako je tudi z mnogimi drugimi predmeti, ki jih potrebujeta v isti meri kapitalist in delovni človek. Posredni ali indirektni davki obremenjujejo vsako čašico kave z več ko 6 lirami; zavojček voščenih žveplenk z 20 lirami itd. Posredne ali direktne davke moramo plačati od vsake vstopnice h kaki prireditvi (kino, gledališče — tudi igra na deželi, nogometne ali druge tekme itd.), plačamo jih od luči, radijskih in televizijskih aparatov. Od 1 litra bencina plačamo 94 lir davka itd.

KAKŠEN NAJ BO PRAVIČNI DAVČNI RED?

Sedanji davčni red je torej nepravilen, ker posredni ali indirektni davki tlačijo delovnega človeka mnogo bolj občutno kot bogataša.

Zato bi morala vsaka reforma težiti za tem, da se posredni ali indirektni davki čimbolj znižajo. Ker pa država potrebuje dohodke, naj se zvišajo direktni ali neposredni davki na premoženje in visoke dohodke.

Tako reformo si je zamislil pokojni finančni minister Vanoni in jo je začel tudi izvajati. Po 5 letih lahko ugotovimo, da se je v Italiji res posrečilo precej dvigniti dohodkov na premoženja in druge dohod-

ke, toda davki, ki tlačijo predvsem delovnega človeka, niso bili zato prav nič znižani. Ravno narobe: od proračunskega leta 1951-52 do leta 1954-55 so se neposredni ali direktni davki zvišali za 100 milijard, posredni ali indirektni davki pa samo od kolkovanja na blagovni promet za 300 milijard.

Ne moremo pa niti pričakovati, da bi se posredni ali indirektni davki kaj kmalu znižali, kajti dokler država več potroši, kot dobi, in se zato mora zadolževati, ni misliti na znižanje davkov.

PRESADI KORUZO NA PRAZNA MESTA

Kljub največji pazljivosti pri setvi, se zgodi, da so v vrstah tu in tam prazna mesta, ki jih moramo zapolniti.

Ponovna setev na prazna mesta je priporočljiva samo v primeru, da je koruza še prav majhna. Če pa je večja in jo je že potrebno pletiti, je priporočljivo samo presajanje: z lopato dvignemo steblo, kjer so pregosta, in jih presadimo s koreninami in zemljo okoli njih na mesto, kjer so prerediti. Na novem mestu zemljo nekoliko pritismo k stebelu. To opravilo izvršimo najbolje ob pletju. Če se je pri prenašanju z enega mesta na drugo zemlja odkrila od korenin, je nujno potrebno, da presajeno steblo zalijemo.

KORUZI TUDI ŠE POGNOJII

Koruza potrebuje mnogo gnojila, križana ali hibridna ameriška pa še posebno mnogo. Zato moramo koruzi pognojiti tudi navrhno, to je pod list. Najprimernejši čas za to je ob pletvi. Okoli vsakega koruznega stebela potrosimo po nekaj zrn čilskega ali apnenega solitra (največ eno čajno žličko).

Ce nisi tega storil ob pletju, opravi to delo ob osipanju.

ATLETIKA

Na moštvenem prvenstvu Slovenije je Stanko Lorgor pretekel 110 m z ovirami v času 14,3. S tem podvigom je postal najboljši evropski tekač na tej progi in si tako tudi zagotovil vozni listek za Avstralijo. Poleg Lorgorja sta najboljša v Evropi Rusa Litujev (14,4) in Stoljarov (14,5).

Ruski tekmovalci v hitri hoji Bruno Junk je dosegel v Tallinu nov svetovni rekord. 20 km je prehodil v 1 uri 30 min. in 0,8 sek. Iz ZDA pa javljajo, da je črnc Ira Murchison pretekel 100 m v 10,2 in s tem izenačil svetovni rekord, katerega drži že 8 tekačev.

KOSARKA

V soboto se je v Pragi pričelo 5. prvenstvo Evrope v košarki za ženske. Sodeluje 16 držav, ki so razdeljene v 4 skupine takole: 1. CSR, Italija, Škotska, Danska; 2. Madžarska, Francija, Nemčija, Romunija; 3. Bolgarija, Jugoslavija, Poljska, Finska; 4. SZ, Avstrija, Nizozemska, Švica. V polfinale so prišle Madžarke, Rusinje, Poljakinje, Italijanke, Čehinje, Bolgarke, Francozinje in Avstrijke. Od teh so zaenkrat najboljše: v prvi skupini Madžarke in Rusinje, v drugi pa Čehinje in Bolgarke.

V tolažilnem turnirju pa so zaenkrat najboljše Nemke, Jugoslovanke in Romunke.

BOKS

V Londonu sta se pred 11.000 gledalci pomerila Amerikanec Archie Moore in Yolande Pompey iz Trinidada za naslov svetovnega prvaka v srednje-težkem razredu. Do sedme runde je zmagoval Anglež in že je kazalo, da bomo imeli novega svetovnega prvaka. V 8. se je pa Amerikanec prebudil, v 9. razil Angleža, v 10. ga spravil za 8 sek. na tla, enako v 11., nakar je sodnik prekinil mesarsko klanje, čeprav se je Pompey zopet dvignil in proglasil Moorea za zmagovalca. Sodnik je izjavil, da je prekinil srečanje, ker je videl, da Pompey ni v stanju, da bi lahko branil samega sebe.

TENIS

Z zmago nad Dansko se je Italija uvrstila v evropski polfinale za Davisov pokal.

Športni pregled

NOGOMET

V nedeljo sta se v Bruslju pomerili najboljši nogometni enajstorič Belgije in Madžarske. V prvem polčasu so vodili gostje s 3:1. V drugem pa so Belgijci prešli v napad in preobrnili končni izid v svoj prid ter zmagali s 5:4. Ta, že tretji poraz v letošnjem letu, je skoraj dokončno osepčil madžarski sloves.

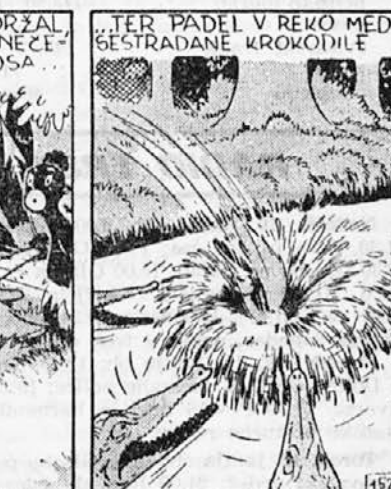
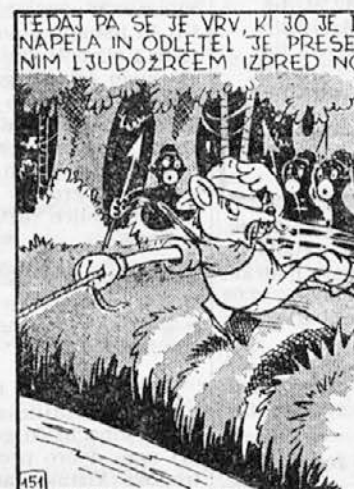
Italijansko prvenstvo A lige je bilo v nedeljo zaključeno. Genovi je uspelo, da je prav zadnjo nedeljo premagala Fiorentino, ki je bila tako v tem prvenstvu prvič poražena. Kljub temu se vrstni red ni bistveno spremenil: 1. Fiorentina (53), 2. Milan (41), 3. Internazionale (39), 4. Lazio (39), 5. Bologna (37), 6. Roma (35), 7. Sampdoria (35), 8. Padova (34), nato Spal, Juventus, Genova, Torino, Lanerossi (vsi 33), Napoli (32), Atalanta (31), Triestina (30), Novara (26), Pro Patria (15). Namesto Novare in Pro Patrie bosta v prihodnjem prvenstvu nastopili moštvi Udinese in Palermo.

Tudi v Jugoslaviji je najboljšje letošnje moštvo doživelo nepričakovan poraz. Premagali so ga nogometaši Zagreba s 4:3. Ostali izidi: Vojvodina - Hajduk 1:0, Proleter - Partizan 1:5, Radnički - Dinamo 4:0, Sarajevo - Budućnost 3:2, Velež - Železničar in BSK - Spartak 2:2.

KOLESARSTVO

Po desetem odmoru so vozili na krožni dirki po Italiji na kronometer. Ceprav se je Fantini dobro držal, je vendar moral prepustiti »roza majico« boljšemu Fornari, ki jo nosi tudi še po 16. presledku. V tej zadnji etapi pa je drugo mesto zasedel Maule, medtem ko se je Fantini preselil na 18. mesto v splošni razporeditvi. Kako se je Maule na progi od Lecca do Sondria izkazal, se vidi iz tega, da je le za 9 sek. za Fornaro, medtem ko je tretji za obema za 1 min. 32 sek. S tem podvigom je krožna dirka postala mnogo zanimivejša.

28

Za
naše
najmlajšeZ
v
i
t
o
r
e
p
e
c
v
A
f
r
i
k
i

Zarja pred zatonom

7 »Prideš jutri?«
»Jutri«, je odvrnila. Toda zavedala se je, da postaja zanjo vsa zadeva resnejša — posebno odkar jo nadzorujejo Helgine ostre oči.

Poslovila se je. Prišla je že do vrtnih vrat, ko je opazila, da je pozabila rokavice, in se je vrnila. Vrtnar je popravljajal gredice in je pustil večna vrata odprta. Neopazno je prišla v predsobo. Zaslišala je iz Adorjevih ust svoje ime. »Ko bom popolnoma zdrav, jo bom poprosil za roko«, ga je slišala nadaljevati. »Je tudi lepša, kot sem si mislil; njen obraz je v resnici podoben njeni duši. Kaj pravite, Helga?«

Adrijana je zadržala dih, da bi slišala odgovor. Vsa se je tresla, mrzlo in toplo jo je spreletavalo.

»Res, lepo dekle je«, je odvrnil miren in brezbarven glas Helge. Neka tajna sila je prisilila Adrijano, da je stopila korak naprej. Med priprtimi vrati je opazila Helgin obraz. Nosil je neizrečno žalosten in bolesti poln izraz, ki se je jasno odražal od bele

stene. Spoznanje resnice je skoro treščilo v Adrijano. Helga je zaljubljena v Adorja — ljubi ga! Kako, da ni že prej na to pomislila? Saj je tako naravno, da se je vanj zaljubila, ker mu je bila en cel mesec ob strani in ga je negovala. Ador je tako blag, poln vere v dobroto življenja in ljudi in —. Nehote si je pritisnila dlan na usta, da bi zadušila vzklík. — Druga resnica, ki jo je hote zaničala, jo je bridko zbolela. Tudi ona ga ljubi — že od tistega trenutka dalje, ko sta se srečala na pločniku in ko je s tolikšno ljubeznivostjo odgovoril na njene trde besede.

»Če bi ne bilo zaradi Adrijane, bi si ne upal iti na operacijo«, je spet slišala govoriti Adorja. »Da bi videl njen obraz, barvo njenih oči, — da bi jo mogel zaprositi, naj svojo usodo združi z mojo. Pred operacijo sem se bolj kot večne slepote bal, da bom moral opustiti vsako misel na Adrijano. — Ona je lepa in dobra, zasluži vse, vse, česar pa ji slep mož ne more dati...«

Adrijana ni mogla več vzdržati. Planila je po stopnicah proti izhodu. Vsa v solzah je tekla skozi vrt. Nekaj časa je kar na slepo taval po ulicah, potem se je polagoma pomirila in hodila bolj počasi. Premišljala je, da bo treba odpovedati stanovanje, toda to je še premalo. Proč, proč iz Adorjeve bližine, — prav zato ker ga ljubi. Novemberski večer je bil vlažen in topel. Drevesa so se otožno majala, kot da pojejo neskončno žalostno pesem o Helgi! Helga, čistega obraza, jasnih in poštenih oči! Srce ji je neznosno tolklo,

TEDENSKI KOLEDARČEK

10. junija, **nedelja**: 3. pobink., Marjeta
 11. junija, **ponedeljek**: Barnaba, Hrvoje
 12. junija, **torek**: Flora, Zorica
 13. junija, **sreda**: Anton Pad., Zlatana
 14. junija, **četrtak**: Elizej, Zdislav
 15. junija, **petek**: Vid in Modest, Dragomir
 16. junija, **sobota**: Jošt, Tračimir

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 6. junija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	626—629 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	93—97 lir
100 francoskih frankov	156—159 lir
funt šterling	1650—1700 lir
nemško marko	148,50—149,50 lir
pesos	14—16 lir
švicarski frank	146,75—147,75 lir
zlat	712—714 lir
napoleon	4600—4675 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 10. junija ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Glasba za naše malčke; 16.00 Koncert pianista Gabrijele Devetaka; 17.00 Zbor iz Lonjerja-Katinare; 20.30 Puccini: »Dekle z zlatega zapada«, opera v treh dejanjih.

Ponedeljek, 11. junija ob: 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Italijanske kulturne revije.

Torek, 12. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder — H. Risenreich: »Zakaj živimo in zakaj umremo«, igra v treh dejanjih nato priljubljene melodije.

Sreda, 13. junija ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 18.40 Priljubljene melodije poje sopranistka Ondina Otta; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Vokalni tercet Metuljček; 22.00 Sodobni slovenski pripovedniki.

Cetrik, 14. junija ob: 13.30 Orkester Pacchioria; 19.15 Sola in vzgoja; 20.30 Dve slovenski simfoniji; 21.00 Dramatizirana zgodba.

Petek, 15. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 16. junija ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 16.40 Kavarniški koncert orkestra Carla Pacchiorija; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 22.08 Brahms: Koncert za violino in orkester.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 251: Peteršilj je prav lepo raste sedaj pa je začel bledeti in se rediti. Kaj je temu vzrok in kako naj si pomagam?

Odgovor: Lahko je več vzrokov, da peteršilj bledi in se redi. Mogoče so v zemlji strune ali kakšen mrčes, ki peteršilj izpodjeda. Lahko je zemlja trdna, ker je že prej prav tam raste peteršilj ali kakšna druga rastlina, ki je zemljo zelo izčrpala. Morda pa niste pravilno gnojili. In še drugi vzroki bi lahko bili. Kaj napraviti? Proti strunam in mrčesu učinkujeta »geodina« in »geogamma«. Ta sredstva bi bilo sicer potrebno podgrebsti pred setvijo, a se lahko poskusi tudi sedaj, posebno na prazna mesta med peteršiljem. Uporabljajte prav majhno količino. Če raste peteršilj recimo na 4 kv. m veliki gredici, je 50 gramov enega teh sredstev več kot dovolj. Peteršilj in listnata povrtnina dobita zeleno barvo in raste tudi bolj živo, če pognojimo s solitri in dodamo malo železne galice. Solitre (nitrato soda) je škodljiv soliter, nitrato di calcio je apneni soliter) lahko raztrosimo med peteršilj ali pa ga z njimi zalijemo. V prvem primeru zadostuje 50 gramov solitra za gredico veliko 5 kv. m, v drugem primeru pa raztrosimo 10 gramov solitra v litru vode in zalijemo. Železne galice raztrosimo na istem prostoru po 100 gramov.

Vprašanje št. 252: Napravili smo nekaj vina iz tropin in sladkorja. Doslej je bilo vince kar dobro, sedaj pa postaja nekam plehko. Ali je mogoče okus izboljšati?

Odgovor: Vino morate pretočiti in med pretakanjem mu prilijete raztopino, katero napravite iz 5 litrov vina in 50 gramov citronove kisline (za vsak hl) nato dobro premešajte! Če ne morete dobiti citronove kisline (acido citrico), je učinkovita tudi vinska kislina (acido tartarico). Dodajte dvojno količino, to je 100 gramov na hl. Če imate večjo količino vina, napravite najprej poskus z enim hl.

Vprašanje št. 253: Kakšno vrednost ima danes Pletersnikov »Slovensko-nemški slovar«, in sicer oba zvezka? In »Brehms Tierleben« v 13 zvezkih?

Odgovor: Ker Pletersnikov slovar lahko dobite samo iz druge roke — v knjigarnah ga ne prodajajo — ni mogoče ugotoviti prave vrednosti, a mislimo, da cena 10.000 lir za oba zvezka ni previsoka. Cena je tudi odvisna od tega, kako sta knjigi ohranjeni. Cena za »Brehms Tierleben« je odvisna od leta izdaje in stanja knjig. Za delo izdano po letu 1925 lahko zahteva tudi 50.000 lir.

Vprašanje št. 254: Ali je kakšna razlika med učinkom navadnega in škropilnega žvepla ter tako imenovanega koloidalnega žvepla?

Odgovor: Vsako žveplo koristi samo, če ga sončni žarki raztopijo. Žveplo se tem prej raztopi, čim bolj droban je prašek. Ni potrebna enako visoka toplota za raztopitev posameznih vrst žvepla. Koloidalno se raztopi mnogo prej kot ostale vrste. Ker po žveplanju lahko dež izpere ali veter otrese žveplo, je gotovo najbolj učinkovito koloidalno žveplo. Vzrok je v tem, da je najdrobnejše in se zato najhitreje topi. Potrebuje za raztopitev tudi manj toplote kot ostale vrste. Koloidalno žveplo se tudi trdnije oprime listov.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, znanem in prijateljem, ki so sočustvovali z nami ob bridki izgubi naše drage žene in mame

Marije Pahor

se najtopleje zahvalujemo. Posebna zahvala poštvovalni Dr. Sonji Mašeri, preč. g. mons. Ivanu Omerzi, č. gospodu kaplanu Francetu Zlobcu, cvetličarkam s trga ob Rdečem mostu, članicam Marijine družbe ter vsem, ki so z darovi za Dijaško matično in na katerikoli drugi način počastili spomin drage pokojnice.

Družina Pahor

Trst, 7. junija 1956

ANDREJ BOLKO

mr. ph.

IMPORT - EXPORT

farmaceutski proizvodi in kemikalije

TRST - Via Torrebiana 21/II ☎ 31-315

ROMANTIKA

»Vedeti morate gospodična, da sem bil v mladosti prav zal dečko; no, pozneje so me hudobni cigani zamenjali.«

DEFINICIJA

Učitelj: »Koga imenujemo odraslega človeka?«
 Učenec: »Odrasel človek je tak, ki zgoraj in spodaj nič več ne raste, temveč samo v sredini.«

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphica« s o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

jemalo ji je dih. Na glavnem trgu jo je oslepila luč iz velike kavarne, na ušesa so ji udarili znani glasovi. Ko so se vrata zaprla, se je zopet vse potopilo v mrak in samoto. Adrijana je pomignila izvoščku, povedala domači naslov in se vsa utrujena pogreznila v blazine. Spomnila se je dveh značilnih srečanj. Prvo je bilo, ko je spremljala Adorja domov, drugič pa je srečala pod tisto vilo župnika Ivana. Stresla se je, ko se je spomnila divjega obraza ženske, ki je njo pogladila čez prag; začutila je še udarce na licih. Dvoje srečanj, dvoje voženj v avtu, kakor začetek in konec nove dobe v njenem življenju.

Ko je Adrijana stopila iz dvigala, je pred vrati stanovanja opazila neko senco. Stopila je bliže in opazila svojega tresočega se sina. Hip, dva, je menila, da sanja; potem pa ga je stisnila v objem: »Tinče, kaj se je pripetilo?« Stopila sta v sobo. Prižgala je luč in ga je od daleč ostro pogledala v obraz. Tinče se je tresel, zlate oči so preplašeno gledale mater.

»Čemu si zbežal? Kaj so ti storili?« je hlastno vprašala. Nekaj hudega je moralo biti, da je fant našel toliko poguma, da je zbežal iz zavoda in da si je sam upal na tako dolgo pot. Bil je vedno tako nežen in ubogljiv, ubogi Tinče! Bolest in srd sta materi stisnila grlo.

»Kaj so ti storili, povej«, je sikala in se ni niti zavedala, kako stresa žalostnega sina.

»Imenovali so me... so me... Bongo«, je jecljal. »Saj so se... šalili... in jaz, jaz sem se tudi smejal z njimi... saj niso bili hudobni...«

Skušala se je obvladati, a imela je občutek, da se vse okrog nje pogreza. Od tesnobe in strahu se je zgrozila. Sedla je in potegnila sina na kolena.

»Ni bilo samo to«, je prigovarjala in mu gladila lase s hladno roko. »Povej, povej mami, vse mi lahko poveš.« Otrok ji je naslonil glavo na rame in je globoko dihal. Polagoma se je umiril; negotovost in strah sta izginjala. Kar čutila je, kako popušča napetost v sinovem telesu in kako se čuti varnega v njenem naročju. Privila ga je z bridko nežnostjo. »Pogum, Tinče«, je sladko, skoro smehljaje se šepnila.

Deček je dvignil oči; opazila je, da so polne solz. »Bil je neki deček iz višjih razredov«, je šepetal. »Rekel je, da — sem —«, obmolknil je; njo je oblihl mrzel pot po vsej glavi.

»Da — si —?«, je s tresočim glasom prigovarjala.

»... sin, »seignorine««. Preplašen jo je pogledal in se spet privil k njej. »Nisem vedel, kaj to pomeni — kasneje so mi razložili«, je pridružno nadaljeval. »Tistega sem hotel preteptati — tudi če je večji od mene — toda maščevanje ni dovoljeno. V zavodu pa nisem več mogel ostati.«

S težavo je zadušila stok. Čutila se je kot zasuto pod ruševina: zaman dviga roko v prošnjo do človeške pravice, do sveta, ki mirno gre mimo največje bede bližnjega.

»Otroki sem še bila«, je mrmrala sama zase. »Deklica — sama — šestnajstih let stara, — oh, prokleti — prokleti...«

(Nadaljevanje)